

Bryne 2. jan 2007

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
Postmottak@kd.dep.no

Høring – Forslag til endringer i friskoleloven

Jærtun Lutherske Friskule er en kristen friskule på Bryne i Rogaland godkjent av Kirke- undervisnings- og forskningsdepartementet etter den gamle privatskolelova, ut frå religiøst/etisk grunnlag.

Innledning

Bakgrunnen for regjeringens endringsforslag er et uttalt ønske om å innskrenke "...utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen." (Soria Moria-erklæringen)

Den har også et generelt mål om å "...stoppe veksten i friskoler..." (s.2 Høringsnotat)

Dette oppleves som et visjonsløst ønskemål med bakgrunn i en frykt vi ikke deler og i en virkelighetsforståelse frihetselskere vil vende seg fra. Den kulturelle og demokratiske kapital vi må forutsette opplyste mennesker har hamstret i møte med de siste par århundres politiske historie investeres aldri i denne typen politiske prosjekter

Generelle kommentarer til Høringsnotatet

Foreldrerett og menneskerettigheter

I Høringsnotatet brukes det tid og plass til å redusere det naturrettslig gitte primat foreldrene har til å ta ansvar for seg og sine barns liv og virkelighet, noe som er nedfelt i menneskerettighetene. Når det i notatet skrives: "*Staten er altså trolig forpliktet til å tillate etablering av skoler på et bestemt grunnlag – filosofisk eller religiøst*" (s.5), så merker en underforstått både her og der at dette er en menneskerett regjeringen gjerne skulle sett seg løst fra. Gjennom notatet merkes en generell uvilje mot å verne om en reell utfoldelse av fundamentale grunnfriheter.

Det er bekymringsfullt og til ettertanke at vel etablerte menneskeretter skaper ideologisk smerte i en regjering i et moderne demokrati. Det er også et stort paradoks at regjeringen i lovforslaget § 1-1 forplikter skolene på å oppøve demokratisk sinnelag og respekt for menneskerettigheten hos elevene, mens de selv kjenner seg ideologisk forpliktet på å unndra seg store deler av det samme.

Når det sies at friskolene "på vegne av det offentlige skal sørge for at elevene får oppfylt sin rett og plikt til grunnskoleopplæring og rett til videregående opplæring" (s. 17), er dette å se totalt bort fra foreldreretten. Dette er svært alvorlig og denne oppfatningen synes å gå igjen i hele høringsbrevet.

Alt for ofte synes det som om departementet ikke tar på alvor foreldrenes evne til selv å bedømme om et eventuelt friskoletilbud er godt for deres barn. I stedet sates det på statlig regulering. Dette er et statlig formynderi som undergraver foreldrenes evne og vilje til å velge det beste for sine barn.

Synspunkter på enkeltparagrafer i lovforslaget

§ 2-1 Godkjenning av skolar

Friskoleloven (før ”frysloven”) gir rett til godkjenning dersom en tilfredsstiller visse vilkår. I departementets forslag endres dette til at ”departementet kan etter søknad godkjenne ..”. En slik skjønnsvurdering i departementet er uheldig. En oppnår uforutsigbarhet og tar ikke foreldreretten på alvor. Foreldreretten svekkes ytterligere med formuleringen i høringsbrevet der det sies at ”departementet kan avslå en søknad om godkjenning også der det ikke foreligger vesentlige negative konsekvenser for vertskommunen eller vertsfylket”.

Dette innebærer at innvilgningen av en søknad vil være påvirket av den til en hver tid politiske ledelse både i departement og kommune / fylkeskommune.

Andre ledd sier at skolene skal drives på et ”grunnlag”. Opp mot tidligere formulering ”formål” er formål å foretrekke dersom det ligger en reservasjon mot en kristen opplæring i valg av ordet ”grunnlag”.

§ 2-2 Krav til verksemda til skolen

Minstekrav til 20 elever kan ikke overstyre retten til friskoledrift. Dette underminerer foreldreretten og tar heller ikke geografien i vårt langstrakte og grisgrente land på alvor. Den relle retten til å velge en friskole skal ikke bare eksistere i byene!

Vi kan heller ikke se at det er gjort erfaringer eller forskningsmessige funn som tilsier en slik tallfesting av et visst elevtall.

§ 2-3 Krav til innhald og vurdering i opplæringa

Læreplanene i friskolene må sikre at vi blir relle alternativ. Dette tilsier at våre læreplaner må ha sin egenart og at fag- og timefordelingen må kunne avvike fra den offentlige.

Selvsagt skal vi holde et godt faglig nivå. Utarbeidelser av minstestandarder på faglig nivå ville være å foretrekke.

Men allerede nå opplever vi begrepet ”jevngod opplæring” meget stramt håndhevet i forbindelse med godkjenning av alternative læreplaner, og vil på det sterkeste advare mot en ytterligere innstramming som det synes å legges opp til. Her må vi få større handlingsrom. At ”departementet kan gi forskifter om krav til læreplanen” oppleves derfor som et meget dårlig forslag. Vi mener det bør hete at våre læreplaner skal sikre jevngod opplæring. Samtidig må forarbeidene understreke at dette innebærer en stor grad av frihet for skolen til å være et tydelig alternativ med særpreg ut fra dens formål.

§ 7-2A Moglege reaksjonsformer

Vi reagerer på at skolen skal kunne straffes med inndragelse av tilskudd eller bortfall av godkjenning dersom en bryter lover.

Mulige brudd på andre lover enn friskolelova må følge vanlige rettsprinsipp. Normal rettsikkerhet tilsier at domstolene må foreta uavhengig juridisk vurdering og domsavsigelse i tvister mellom staten og friskolen. Det er en selvsagt del av maktfordelingen.

Avslutning

Mange flere sider ved lovforslaget kunne vært kommentert. Vi har avgrenset oss til noen få punkter som vi mener er avgjørende viktige.

Vennlig hilsen
Jærtun Lutherske Friskule

Olav Aarsland
Styreformann

Finn-Widar Knutzen
Rektor